

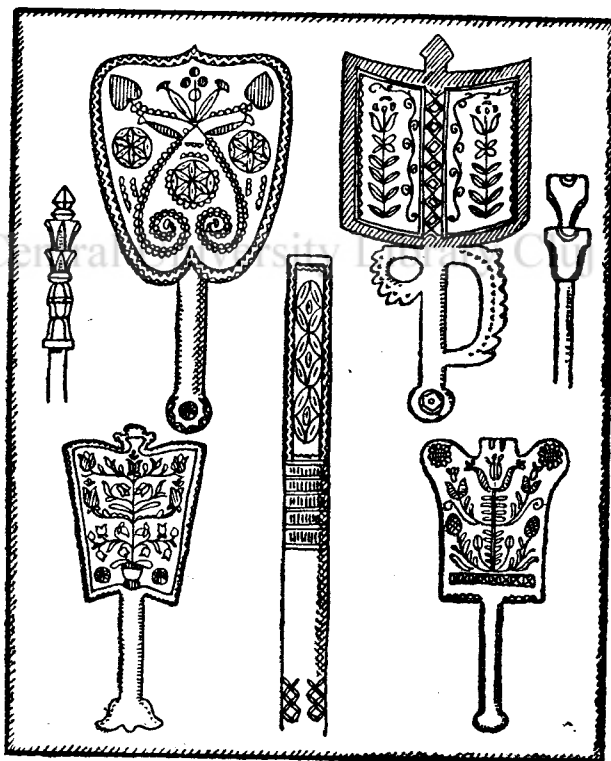

1941. XXXVIII.
ÉVFOLYAM,
10. SZ. (340)

Erdély

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület hivatalos értesítője

Laptulajdonos: ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET
Felelős kiadó és felelős szerkesztő: DR. BALOGH ERNŐ

Erdély

TARTALOM

(Címkép). Székely sulykolók (mosóféle). *Tóth István* rajza. — *László Dezso*: Széchenyi ünneplése. — *Vámszer Géza*: Az egyesközi menedékház szerepe a multban és hivatása a jövőben. — *Beke Lajos*: Székelyföld VI. — *B-i E-t.*: Az „Uz Bence” menedékház bokrétaünnepélye. — *Egey Jenő*: A mezőcsávási fatorony. — *Hírek*: Az Egyesület vetítettképes előadásorozata. 1940. évi közgyűlésünk. Csíkszéki osztályunk hírei. Nagybányai osztályunk hírei. A Magyar Sí-Szövetség nagyszabású menedékház építési terve. Révi hírek. Háromszéki osztály híre. — *Útjelzés*. — *Irodalom*: A Természet. A földgömb. — *Képek*: Egyesközi-Nagyhagymás. — Az Egyesközi menedékház a kibővítés előtt. (Seiwarth felv.). — Bálványosvár (Beke Lajos felv.). — Az „Uz Bence” menedékház 1941. okt. 5-én (Táborosi felv.). — A mezőcsávási fatorony (Egey Jenő felv.).

Az »Erdély« előfizetési ára egész évre 6 pengő. Tagoknak 5 pengő. — Az előfizetési díjak befizethetők az EKE 72.478. számú csekkszámláján és a központi irodában Kolozsvár, Mátyás király-u. 3. sz. — Hivatalos órák: d. e. 9—1-ig, d. u. 5—8-ig.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület központjának és vidéki osztályainak levelezési címei:

Központ: Kolozsvár, Mátyás király-utca 3. szám.

Besztercei osztály: *Beke Ödön*, Beszterce, Radnai kapu u. 1/a.

Csíkszéki osztály: *Székely Géza*, Csíkszereda, OMIH.

Dési »Cibles« osztály: *Knizsek Károly*, Dés, Villamosművek.

Gyergyói osztály: *Dr. Kurucz Sándor*, Gyergyószentmiklós, Főposta.

Háromszéki osztály: *Dr. László Ferenc*, Sepsiszentgyörgy.

Maroszéki osztály: *Dr. Egey Jenő*, Murosvásárhely, Gecse Dániel-utca 43. sz.

Nagybányai „Gutin” osztály: *Schuller Ödön*, Nagybánya, Horthy Miklós-út 22.

Révi »Zichy« osztály: *Borcsa István*, Rév. Községháza.

Udvarhelyi osztály: *Voszka István*, Székelyudvarhely.

Zilahi »Meszes« osztály: *Bikfalvy József*, Zilah. Mezőgazdasági Bank.

Széchenyi ünneplése.

Ma, születése százötvenedik évfordulója alkalmából ünneplik Széchenyi Istvánt. Az igazi magyarok minden évfordulótól eltekintve, szüntelen rá-gondolással élnek és dolgoznak. Kettős okunk van arra, hogy sohase feledkezzünk meg róla. Egyfelől nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy az örök magyar sorsnak, magyar jellegnek és szellemnek nálánál eredetibb, mélyebb és szerveesebb kifejezője eleddig még nem született. Minél jobban ismerem őt, annál inkább tudom, hogy mi a magyar sors és rendeltetése a történelem bármelyik fordulójában. Az egész emberiség és benne a magyar nemzet az utolsó kétezer esztendő alatt négy-öt valóban új korszakot jelentő döntő változáson ment keresztül. A legutolsó gyökeres változást a francia forradalom és az általa hozott új társadalmi és gazdasági életforma jelentette. Nos, Széchenyi második jelentősége épen az, hogy Magyarországnak elhatározó ösztönzést ad arra, hogy a maga sajátos módján valósítsa meg mindazt, amit Franciaországban a XVIII. századvégi nagy forradalom eredményezett. Ma újra a francia forradalom által teremtett á t a l a k u l á s i folyamathoz hasonló méretű és jelentőségű egyetemes átalakulás sodrában áll az egész világ és benne Magyarország. Ennek a nemzet életét több évszázadra megszabó nagy politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális átalakulásnak az idejében a mai Magyarország attól a Széchenyitől tanulhat a legtöbbet, aki hasonló világ- és nemzethelyzetben volt a magyarság nagy útmutatója.

Mit tanít ebben a helyzetben Széchenyi István?

Mindenekelőtt azt, hogy az európai átalakulás sodrában álló magyarságnak át kell alakítania a maga egész életét és életrendjét, de ebben a gyökeres átalakulásban tartózkodnia kell attól, hogy más népek kialakult életrendjét egyszerűen lemásolja. A mai magyarságnak épen úgy meg kell találnia a maga új nemzeti és állami életrendszerét, ahogyan azt a közelmúltban a németek, olaszok, spanyolok és portugálok megtalálták.

A nemzet megújulásának hármass célját jelölte ki Széchenyi István.

A nemzet megújulásának a l a p feltétele a nemzetet alkotó e g y é n e k n e k, az embereknek a megújulása: művelődése, erkölcsi tisztulása és anyagi gazdagodása.

Ezzel szervesen kell haladnia a társadalom reformálásának és szervezésének.

Az állami élet berendezésének megújítása csakis akkor lehet sikeres, ha azt megújult egyének és megújult társadalom viszi véghez, ha az új alkotmányos keretek között valóban új életet is tud élni a nemzet.

Széchenyi szellemében kettős feladat áll az Erdélyi Kárpát Egyesület előtt: egyén nevelés és társadalom nevelés, illetve szervezés. Széchenyi számos egyesületet hozott létre a fenti kettős cél szolgálatára. Akkor él Széchenyi szelleme egyesületünk falai között, ha abban mélyen magyar, a magyar embert és a magyar földet igazán szerető, azért áldozatot hozni képes, egymással benső testvéri közösségben élő, nemzeti szolgálatot végző emberek dolgoznak.

A mi számunkra a mostani Széchenyi-jubileum nem üres ünneplés, hanem még öntudatosabb, még áldozatosabb nekiindulás egyesületünk nagy nemzeti céljainak szolgálatára.

LÁSZLÓ DEZSŐ.

Az egyesközi menedékház

szerpe a múltban és hivatása a jövőben.

Irta: Vámszer Géza.

Az idei nyári idény, az első magyar turistaév eltelt s így az eddig ismert erdélyi turistahelyek új értékelést kaptak. Kétszeresen vonatkozik ez az Egyeszkőre és annak kicsi menedékházára. Megállapítható az elmúlt év tapasztalatai alapján az, amit már ezelőtt is sokan megjósoltak, hogy az Egyeszkő és környéke turista és idegenforgalmi szempontból az anyaországhoz történt visszacsatolásunk pillanatától kezdve új fejlődési korszaknak indul neki. Ez pedig magával vonja azt, hogy az ottani menedékháznak is egészen más szerepe, hivatása lesz a jövőben, mint volt a román uralom alatt és a csiki turistaság első tíz esztendejében. E cikkben erről a megváltozott helyzetről, szerepről, az új turista és idegenforgalmi munkatervről s ezeknek megvalósítási lehetőségeiről szándékozom írni. S ha cikkem kissé terjedelmesebb lesz a szokottnál, annak oka az, hogy igen fontos székelyföldi problémának tartom. A Székelyföldnek ugyanis kevés olyan helye van, mint ez, amely földtani és turista szempontból, a Gyilkostó—Békási szoros körzetéhez tartozik. Ez a vidék nemcsak a geológusoknak, botanikusoknak és zoológusoknak nyújt érdekes és változatos kutatási anyagot, hanem elsősorban a természetjárók, a vérbeli turisták, sőt még a sziklamászók is kielégíthetik e gyönyörű szép mészkősziklás területen legkülönbébb vágyaikat és igényeiket. Ezért neveztük az elmúlt években ezt a vadregényes havasi vidéket gyakran „Székely Svájc”-nak. S valóban erre a területre, mint szívünk kedveltjére, mindig büszkén hivatkoztunk s a jövőben is mindig atyai szeretettel és gondoskodással kell majd tekintenünk, különösen amikor sorsa felett turista, idegenforgalmi és fürdőügyi szempontból intézkedünk.

Az igazság az, hogy ezt az egységes területet, egységes irányítással kellene új hivatásának betöltésére előkészíteni és megszervezni, nehogy bizonyos közösségek és magánosok érdekösszeütközése vagy téves elképzelése, miként ez a múltban tapasztalható volt, akadályozza komoly fejlődésében. Nem akarván a Gyilkostó és Békási szoros belső ügyeibe beleavatkozni, e cikkben csak az Egyeszkő—Nagyhagymás—Fehérmező problémáival foglalkozom részletesebben s a Gyilkostó—Békási-szoros kérdéseit, ahol a két terület közötti szoros kapcsolat ezt megköveteli, csak érintem.

Mielőtt azonban ennek tárgyalására rátérnék, időrendi sorrendben ismertetem az Egyeszkőnek és vidékének turista múltját, történelmét, hogy így általános tájékozódást nyervén, annál inkább felismerhessük a jövőbeli teendőket és a tervek, elképzelések fontosságát.

A múlt.

Az Egyeszkő finom sziklatornyaival a Balánbányai havasok gyűjtőnév alatt ismert mészkősziklás hegyvonulat középső részén árván, egyedül mered az égnek a szomszédos Nagyhagymás és Ócsém nagyméretű hegyek közötti nyeregből. Ezért a különálló helyzetéért nevezte el az aljában lakó székely népiesen „Egyedülvaló kő”-nek.

Az igazság az, hogy az Egyesző nem a legnagyobb, legmagasabb s talán nem is a legszebb hegy a három testvérhegy közül. S mégis a turistatársadalomban nagyobb és jobb a híre, mint két nagy szomszédjéé. Ennek magyarázatát abban kell keresnünk, hogy a csíki turisták az Egyesző tövébe építették kis menházukat s azt róla nevezték el „Egyeszői menedékház”-nak s ilyen név alatt került a turistairodalom révén a turisták köztudatába. Így történt meg az, hogy az Egyesző adott előbb nevet a kis menedékháznak, amely pár év alatt hírnevet szerzett, a másik két nagyobb hegy rovására magának, az Egyeszőnek. Ha jól megfigyeljük e hármass hegyvonulat árnyképét, felismerhetjük azt a földtani megállapítást, hogy e három hegy valamikor egy egységes hegyhát volt s mivel puha mészkőből vannak, az idő mállasztotta el és választotta el őket egymástól. Az is érdekes, hogy csak a csíki medence felől látható oldala mállott szét s változott át meredek csipkézett sziklafallá, míg az ellenkező, inkább északnak eső oldala, amely a Háromkút völgyébe nyúlik, gyepes, erdős menedékes felületű s egész más a jellege.

Egyesző-Nagyhagymás.

A világháború előtti időkben, amikor Csikban még nem volt szervezett turistaélet s az erdélyi turistáknak nehezen volt még megközelíthető az Egyesző és környéke, alig néhány esetben keresték fel a kirándulók e szép vidéket. Tudunk arról, hogy a csíkszeredai gimnázium felső osztályosai, tanáraik vezetése alatt kétízben is megtették a Balánbánya—Egyesző—Gyilkostói gerincvándorlást. De mivel akkor az Egyeszői ház még nem volt meg, Balánbányáról hajnalban indulva, még az nap a Gyilkostóhoz kellett érniök, ahol szintén nem lévén még lakóház, szénagyűjtő csűrökben háltak meg. Ez volt turista szempontból e vidéknek őskora s mivel hősiesség is kellett hozzá, hát „hőskornak” is nevezhetnök.

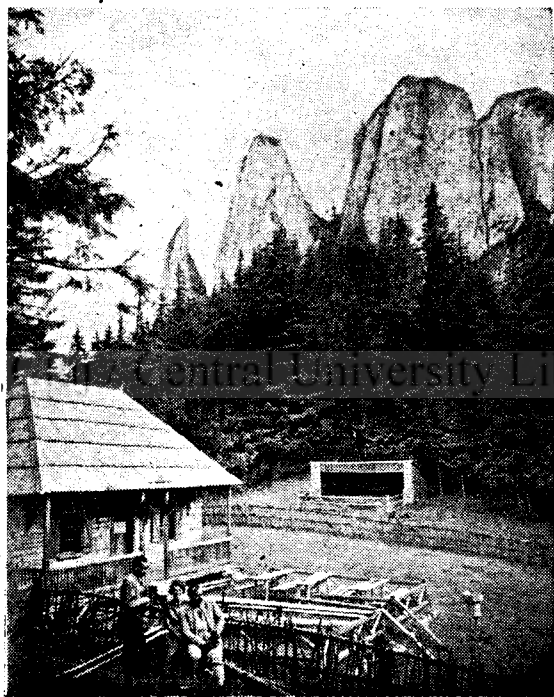
A világháború alatt katonáink kényszerből turistáskodtak e vidéken. A Gyilkostónál ugyanis fontos katonai, határmenti gócpont volt s így ott különféle legénységi és tiszti barakok épültek, amelyeket — sajnos — a háború után hamarosan lebontottak és széthordtak, úgy hogy évekig nem volt ott megszállásra alkalmas ház. Ez a katonaság a tűzéréség részére a Gyilkostótól a Feketehagymáson keresztül egy „szükségutat” épített, részben fából, részben kőből, amelyet, azaz ennek maradványait mai napig is „katonaut”-nak nevez a lakosság. Ezen az úton vezet nagyrészt ma az Egyesítő—Gyilkostó közötti útjelzés.

Amikor 1931 tavaszán Csíkszeredán megalakult a „Brassói Turista Egyesület Csíki Csoportja” név alatt a mai „EKE Csíkszéki Osztálya”, annak kezdő, de lelkes tagjai már első nyáron célul tűzték ki maguk elé azt, hogy végigjárják Csík érdekesebb turista látnivalóit, feljegyzik a teendőket és a szükséges alkotásokat a lehetőségek engedte sorrendben megvalósítják. Így jutott el a csíki turisták egy csoportja, köztük e sorok írója is, az eddig csak messziről, Csíkszeredáról látott Egyesítő vidékére. Itt az éjszakát Görgice Gergely csíkszentdomokosi juhpásztor esztenájában töltöttük el. Ez az éjszaka, vegyesen a jó és a kellemetlen részletekkel egyetemben kitörülhetetlenül emlékezetes marad azok számára, akik ott voltak. A hideg földön, a magunk gyűjtötte kis fenyőgalyakon (bojt) aludtunk. Hideg, szeles éjszaka volt s a szél a be nem tapasztott gerendafalon keresztül vigan süvített reánk. Hideg, húzatos volt az eszterna is s amellet szokatlanul füstös, amely kényes városi szemeinket nagyon csípte. Görgice bá' páratlan száraz humora volt az egyetlen, ami nemcsak megvigasztalt, hanem ránk is ragadt s mivel aludni e szokatlan környezetben úgy sem tudtunk; a szabadtűz világossága mellett átbeszélgettük az éjszakát. Ekkor vetődött fel a gondolat és vált mindjárt határozottá, hogy mivel e szép vidékre érdemes lesz gyakrabban eljőnnünk, egy kicsi egyszerű székely házacskát építünk, amelyben 20—25 ember hálóhelyet kaphat, de nem a földön, hanem legalább priccseken s ahol szabadtűz helyett kályha fogja ontani a meleget, tekintve, hogy hullott fa bőven van a ház környékén.

Éjszakai elhatározásunknak keresztülvitelében egyesek nem biztak, mert akadályokat láttak feltornyosulni. S mégis elhatározásunkat hamarosan tett követte. Felkelés után már a háznak a helyét kerestük s azt Görgice bá' tanácsára a mai helyén állapítottuk meg. Bár ez a forrásvizektől elég messze 200—250 lépésre van, szélmentes, villámmentes hely és szép kilátás nyílik mind a csíki medencére, mind a szemben levő Ócsém gyopárt rejtegető omlós sziklafalainak gyönyörű oldalára.

A hely szépsége és alkalmas volta megerősítette a társaságot az építés elhatározásában. A többi már magától ment. A szentdomokosi közbirtokosság engedélyt adott az építkezésre és a hozzá szükséges famennyiséget díjtalanul bocsájtotta rendelkezésünkre. Egyéb építkezési anyagot is a balánbányai és szentdomokosi jómódu kereskedők ajándékoztak, a munkadíjak és egyéb anyagok költségeire pedig Csíkszeredán a természetbarátok között gyűjtést rendeztünk. A lelkesedés oly nagyfoku volt, hogy az egyesület turistái több ízben közmunkával is segítettek bizonyos anyagok felszállításánál, a lécezésnél, stb. S végül a hiányzó pénzre kölcsönt is fel kellett vennünk, ami bizonyította építő mozgalmunk és az alig egy éves egyesület hitelképességét.

A ház kicsi volt, 8x4 m. és tornác, de így is nagyobb lett, mint ahogyan azt első fellángolásunk napjaiban elképzelni is mertük volna. A 8 méteres fal közepén egy préselt-téglából rakott kályhát helyeztünk el, amelytől jobbra és balra kerültek a 3—3 méter széles emeletes prics-csek s rajtuk a sással töltött matrácok. Elöl az ablakok alatt egy-egy asztal nyert szűk elhelyezést. Ekkor vettük észre a ház legnagyobb hibáját, hogy a 4 méter szélesség helyett 5 métert kellett volna venni, hogy a 24 hálóvendégnek több hely jusson az étkezésre és szórakozásra. A közepén volt a bejárat, mellette az asztalokon kívül jutott hely még egy kicsi mosdónak, rajta egy fából vájt, törhetetlen, de nehezen tisztítható

Az egyesközi menedékház a kibővítés előtt. (Foto Seiwarth.)

mosdótállal, felette egy tükörnek. A két sarkába adományként egy patika-szekrény és egy székel stílusú könyvtár-szekrény került. Mellette egy fogas, illetőleg az Egyesközi—Gyilkostói környékéről készült térkép-vázlat. A szoba közepén a mennyezet-gerendára akasztva, egy közönséges falusi petróleumlámpa „ontotta szét” (?) az esti szórakozáshoz szükséges fény-sugarakat. Keskenyre szabtuk volt az egy méter széles tornácot is, de ennek szélesítése jelentősen növelte volna az építés költségeit. Vendégkönyvet szereztünk be, amelynek bejegyzései érdekes igazolások a különféle vidékekről idevetődött természetjárók elismerő véleményeinek, panaszainak és fejlesztési terveinek.

Igy szinte egy évig tartó jövés-menés után 1932 nyarára elkészült az egy szobából álló ház s augusztus 14-én megrendezhettük „házavató” ünnepélyünket. Az Isten is velünk volt, minden jobban sikerült, mint ahogyan azt álmunkban is elképzelhettük volna. Gyönyörű napsütéses nyári időjárás volt. Csupán az ünnepség, azaz a délutáni táncmulatság befejezése után, amikor a kirándulók már Balánbánya felé útban voltak, csapott közéjük egy nyári zápor, amely elől a szomszédos fenyőfák alá menekültek. Azzal a közismert mondással vigasztalták egymást, hogy „egy jó kirándulás nem is befejezett, nem is jó egy kis eső nélkül”. Ezen a házavató ünnepségen képviseltette magát, az akkor ujjászervezés alatt álló kolozsvári E. K. E. központ, a brassói szász Kárpát Egyesület, a gyergyói turisták és természetesen a Brassói Turista Egyesület, mint a BTE. Csíki Csoportjának központja. Ekkor tartották az első tábori misét az Egyesítő sziklatornyai mellett. E mise hangulata sokakat visszavezetett az Istenhez és a természethez. Délután a csíkszenttamási székely fuvós zenekar hangjai mellett folyt a népünnepély, a tánc és persze az eszem-izsom. Jelen voltak a turistáskodó városiakon kívül a felcsíki községek lakói is, körülbelül 1500-an. Ilyen tömeg, de főként falusiak ezen a helyen nem voltak s talán nem is igen lesznek még egyszer.

Ilyen jól sikerült kezdet után bizakodóan indultunk neki az Egyesítő második turista korszakának, amikor már menedékház várta e szép vidékre a természetbarátokat, sokan voltak, akik nekünk aggályaikat megsúgták, sőt gúnyoskodtak is merész vállalkozásunkkal, mondván: „nem ismerik a hegyvidéki székely népet” s azt jósolták, hogy a ház nem fog egy évig sem állni, mert azt, mint az urak építményét fel fogják égetni vagy értékesebb részeit el fogják onnan hordani. Ezeknek az aggályoskodóknak és alkotni nem merő okosoknak mi akkor csak azt válaszolhattuk, hogy ebben az esetben addig fogjuk újra építeni a házat és addig fogjuk nevelni a népet, amíg meggyőződik majd arról, hogy az a ház az ő javát is akarja szolgálni s neki fog anyagi előnyöket biztosítani. De valójában a választ megadta maga az ott lakó székely nép, mert a ház immár tizedik éve áll és egy gyermekek által elkövetett kisebb betörést nem tekintve, soha senki sem bántotta a házat és a benne levő tárgyakat.

Az egyesítői ház volt az első turista által épített és gondozott menedékház a Székelyföldön, s ezért minden tekintetben igen fontos volt a szerepe a székelyföldi turistaság további fejlődése és terjedése szempontjából.

S hogy ezt a tűzpróbát jól kiállotta, abban nagy része volt annak is, hogy a jelenleg is közismert és általánosan kedvelt Bács Márton személyében olyan házfelügyelőt kaptunk, aki az akkori anyagi viszonyaink mellett szerény keresettel is megelégedett s nem a haszonlesés vezette munkája közben, hanem inkább az egyesület érdekeit tartotta szem előtt. Erről tanuskodik az a sok bejegyzés is a vendégeknyombé, melyek Márton bá'-t jóízű beszédű, csavaros eszű székelygóbé típusnak, de figyelmes és gondos „házigazdá”-nak írják, aki kellemessé teszi a látogatóknak az ott-tartózkodást.

S valóban a szokatlanul látogatott házavató ünnepség után évről-évre szaporodott a látogatók száma. A legkülönbözőbb vidékekről, országokból eljöttek a fáradságot nem ismerő, de a szépért lelkesedő turisták. Néha-néha már szűknek is bizonyult a 24 személyre szánt ház, azaz

szoba. Ép ezért szerény anyagi lehetőségeinkhez képest minden évben építettünk valamit a házhoz vagy beszereztünk néhány használati tárgyat. Így egy kis konyhát biggyesztettünk hozzá, majd egy nyitott nyári színt építettünk a közelében, ahol jó idő esetén szabadtűz mellett 12—14-en is elhálhattak. Most három éve pedig egy 3x4 m-es külön szobát ragasztottunk a nagy szoba mellé, amelyben hasonló priccsek és szerény berendezés van. Előtte pedig az egy méteres tornác folytatásában egy 3x3 méteres fedett terrasszal bővült a ház s felette egy két személyes fedél-szék szobácskával. A ház mögött árnyékszékét, egy szikla oldalába pincét építettünk. Bekerítettük a ház körül a szükséges területet, villámhárítót szereltünk a házra, egy a ház melletti fenyőfára vasból készített szélfogót szereltünk, az Egyesekő két sziklatornyára faszervezetű Észak-Dél irányt-mutató nyilat és zászlót, a tetőre jutás megkönnyítésére pedig két létrát szereltünk fel. A ház előtti síma térségen padokat és asztalokat vertünk a földbe, a ház környékét és az ösvények útját megtisztítottuk a sok gíz-gasztól és járhatóvá tettük a környék barlangjait, dolináit felkutattuk, meg-vizsgáltuk, a Balánbányáról felvezető ösvényeket útjelzésekkel láttuk el s útközben pihenő-padokat helyeztünk el, a Gyilkostóhoz vezető utat jeleztük és sok helyen, ahol e célra alkalmas fák nem voltak, oszlopokat, útjelző táblákat és nyilakat helyeztünk el. Hírverés céljából pedig szép fényképfelvételekről készült levelezőlapokat terjesztettünk a házban és máshol is.

Maga a nagy szoba berendezése nem sokban változott az évek során. Egy légsúlymérőt ajándékba kaptunk olyan turistától, aki először járt itt és a feledhetetlenül töltött napok viszonzásául adta azt a háznak. Nagyon nehezen ment a pokrócok beszerzése, mert csak három darab állott (ma is csak öt) rendelkezésére a látogatóknak s azok használati díjából bajos volt újabbak beszerzése.

Általában az a kicsi és hiányos pótlás, amelyet itt elsoroltam, nem a ház hálódijaiból került ki, hanem az EKE csíkszéki osztályának egyéb jövedelmeiből, főként adományokból, gyűjtésből.

Meg kell emlékeznünk még arról a meg nem valósult tervről is, hogy néhány évvel ezelőtt látván a ház forgalmának fokozatos növekedését, egy rendesebb emeletes turista-szálló építésének mozgalmát kezdetűk el. E házban a tömegszálláson kívül külön egy-két ágyas szobák is lettek volna. A közbirtokosság már megszavazta és lebélyegezte a szükséges famennyiséget. A helyet kikerestük és mérnöki tervrajz is készült a leendő házról, de felhívásunk a szoba- és ágyalapítványokra nem talált kellő visszhangra, majd más akadályok és a Suta-ház építésének fokozódó költségei miatt is el kellett ejtenünk e nagyobb szabású építési tervet.

S talán így volt jól! Mert jött két háboru előtti zavaros év s forgalom alig volt.

Ez a kicsi ház is megtette a magáét, azt a kis szerepet, hivatást, amit tőle a tulajdonos egyesület és az erdélyi turistaság akkor elvárt. Évente 200—300, néha 400 látogatója volt a háznak, beleértve a téli sícsoportokat is, de nem számítva bele a csoportos iskolai kirándulásokat. E kis ház nélkül nem ismerhette volna meg annyi magyar turista e szép vidéket s nem vált volna bár hírből ismertté az anyaországi turista társa-

dalom előtt, amelynek ime most a visszatérés után módjában áll az Egyeső és környékének felkeresése.

De e helyen meg kell emlékeznünk e kis háznak arról az értékéről is, hogy egyszerű s talán némely szempontból még túl szerény külseje és belseje ellenére is igen vonzó, barátságos „otthona” volt az erdélyi, de főként a csiki turistáknak. S mily fontos volt ez az elnyomtatás korszakában. Valósággal „exterritoriális” terület volt ez, ahol a legvadabb kül- és belpolitikai hírek idején is a régi szabad Székelyföldön érezte magát az ember s ahol a magyar testvéri összetartozandóság érzete megerősödött a napi politika és a városi légkör fölé emelkedett turistákban. Itt nem volt rang és cím, itt csak ember volt és magyar. Ez volt a magyarázata annak, — amit akkor sokan nem értettek meg, — hogy voltak csiki turisták, akik évente tízszer is megfordultak a háznál.

Az egyesői menedékház egyúttal bizonyítéka annak a turista körökben ismert két mondásnak, hogy valóban barátságos, vendégmarasztaló menházat csak turisták, csak turista egyesület tud építeni és gondozni s hogy minden turistaház kicsi lesz egy-két éves használat után.

Ime ilyen mult és szerep után, ilyen szerény, de fokozatos fejlesztés után érkezett el az anyaországhoz történt visszacsatolásunk pillanata, amely — amint már említettem — új korszak megkezdését jelenti e háznak és környékének életében.

(Folytatjuk.)

Székelyföld

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VI.

Reggel 6 órakor el kell indulnunk, hogy e természeti szépségekben és érdekességekben gazdag területet tüzetesebben megtekinthessük. Sepsibükszád felé az Olt balpartján, az országúton haladunk, majd a község közepe táján az út eltér balra, Bálványosfüred felé. Háromszék vármegye e gyönyörű fekvésű községének környékén több nevezetes látnivaló lenne, azonban csak a történelmileg legnevezetesebbet, Vápa várát látogatjuk meg, mely a községtől délre, mintegy félórai távolságra van. Az Olt balparti magaslatáról, hol gépkocsinkkal megálltunk, a falu közepén nyugati irányban meredek úton ereszkedünk le a vasútállomás felé, majd az Olt folyását követjük addig, míg elérjük az Oltnak jobbspártilag beszakadó Rakottyás patakát, és a baloldalon lennebb a Zsombor pataka szakad bele. Itt találjuk az Olt és Rakottyás patak által alkotott kiemelkedő félszigeten Vápa várának maradványait. Történelmi adatok feljegyezve nincsenek e várról, de hafalmas maradványai a régi kor büszkesége. Feljegyzések szerint a környéken ma már nem létező falvak a vár fennhatósága alá tartoztak, ú. m. Gerebic, Zsombor, Pohán stb., mely neveket ma is megtalálhatjuk e környék földrajzi elnevezéseiben, habár azokból már Gohán, Gerebene stb. lett. A várnak végsőcsúcsától megkapó látvány tárul a szemlélő elé; alattunk az Olt törtet jédelnek, a magas part oldalán túl Bükszád terület, tovább északkeletre a Nagycsomád, a tusnádi szoros torkolatánál a Sóllyomkő hatalmas

szirtjei, északkeletre és keletre a Bálványosvárat rejtő magaslat, lejjebb pedig a Herec és Kincses tetők.

Visszatérve gépkocsinkhoz, keletnek, majd északkeletnek fordul az útvonal, mondhatnánk a Zsombor patak mellett, mindenütt a földművelők szorgos kezei nyomán fakadt termések között, mígnem a 27-es km. kő után alig 100 lépésre egy kis ösvényt el nem értünk. Itt jobbra a Zsombor patak mentére letérünk. Lomberdővel tarkított pagonyokon keresztül vezet az ösvény, néhol süppedékes talajon. 15—20 perces gyaloglás után egy kiszélesedő rétnek a Zsombor pataka felé eső részében megtaláljuk az első, állandó buzogásban lévő Vallató-forrást, illetve »fürdőt«. Épületnek nyomai nem találhatók, elhagyatottságában szürkés szennyes vizével hivatgatja a gyógyulást keresőket.

E forrás valamikor deszkamedencébe volt foglalva, azonban ma ennek nyomát sem találjuk. A fürdőgödör felett keresztbe fektetett karóba kapaszkodunk, hogy a hideg víz hatásától jobban ne zsugorodjunk össze. Sokáig nem lehet bírni e hideg vizet.

A forrástól inkább délkeletre megyünk, alig 15 percnyi járásra süppedékes okkeres talajra érünk, s itten a már »modernibbül« berendezett és Szemfortyogónak nevezett fürdőt találjuk. Óvatosan lépkedve a süppedékes talajon, meglátjuk majdnem egymás mellett a régen épült famedencéket. Lépteink nyomán mindenütt szénsavas feltörések keletkeznek, fortyognak állandóan. Az 1800-as években szembetegségek ellen gyógyjavasolták és talán meg is van e hatása.

Továbbmegyünk a délkeletre vezető, kissé emelkedő ösvényen, az Okkeres patak balpartján és újabb 15 percre már 20 méterről hallható földalatti dübörgésre leszünk figyelmesek. A hang irányát követve, elérünk egy harmadik, gázos feltörésekben gazdagabb forráshoz, illetve famedencébe foglalt fürdőhöz, a Hammashoz.

Háromszék vármegyének e legészakibb részén fekvő gyógyforrásokban gazdag területe kiaknázatlanul hever és várja a feltámadás napját, mikor a szakértők újból felfedezik gyógyhatásait. Tudnunk kell azt, hogy itt az 1860-as években virágzó fürdőélet folyt. Lombsátrokban hetekig tartózkodtak a gyógyulásra szorultak és a feljegyzések szerint sok mankót hagytak ott. Ha a későbben ismertetésre kerülő Csizsár-fürdő hegyét körüljárjuk, több ilyen eldugott erdei fürdőt találhatunk.

A Hammas fürdőtől keletre, a szemben lévő oldalra átesapunk és az ott húzódó erdei úton előbb északra, majd keletre folytatjuk útunkat, mígnem a szanatórium alatt elhúzódó megyei útra érünk és innen alig pár száz lépésre a Transsylvania fürdő-telep, illetve a Bálványosvár alatt vagyunk. A Csizsár-fürdőre felvezető, rosszkarban tartott dülő úttól kb. 50 méterre Torja irányában, a megyei út baloldalán, kitünő borvíz forrásra találunk, mely éppen idejében, a borvízre szomjas társaság üdítésére szolgál, sőt kellemes környezetében, a lombfák árnyékában egy kis falatozás is jól esik.

Tőlünk délre lomb- és fenyőerdővel vegyesen pompázó környezetben fekszik a hegyoldalban Csizsár-fürdő, északra Transsylvania fürdőtelepe és felette a környezetből kimagasló Bálványosvár.

E gyönyörű környezetből elsősorban Csizsár-fürdőt ismertetem. Már előbb említett rosszkarban tartott úton emelkedünk meredeken fel a fürdőre.

Romantikus környezetben, fenyves erdőben vágott sétányon haladunk, útközben egy fenyőfacsonkból készített borvízforrás kelti fel érdeklődésünket. Tovább, illetve feljebb faboronából épült melegfürdő, még feljebb egy kéngőzölgő és ezután következnek a különböző gyógyhatású és színű borvíz-medencék, illetve tőzegpocsolyák. A telep felügyelője mesélte, hogy egyik alkalommal az ott levonuló bivalycsordából egyik bivaly bemerészkedett a kéngödröt befoglaló faalkotásba. A fejét állandóan lefelé tartó állat kissé többet szippantott a párolgásból, amitől rövid időn belül ki is szenvedett. A nagy nehézségekkel bemenő állatot csak a keret szétszedése után tudták kiszedni.

A fürdőmedencék és pocsolyák sokaságát sorba kell járni, mert a különböző gyógyhatású forrásoknak egymás melletti ilyen nagy tömegét sehol sem lehet megtalálni. A színváltozatok sokféleségében válogathatunk és mindezek különféle betegségek ellen előnyösen használhatók. A berendezés kezdetleges: a medencék betonban, de a legnagyobb részük fából ké-

Bálványosvár.

szült. Máskülönb a torjaiak házi fürdője. Vendéglátásra néhány egyszerűbb ház szolgál, azonban az igazán gyógyulást és pihenést keresők eldorádója.

Visszatérésünkkor a baloldali utat válasszuk. Az úttól jobbra lévő vendéglő terraszáról gyönyörű kilátás nyílik a velünk szemben kiemelkedő Bálványosvárra, amely alatt Transszylvania fürdőtelepe fekszik. Visszatérve a megyei útra, innen szerpentinesen emelkedünk fel Transszylvania fürdőre. A 10–12 villa és a fürdő épülete között elég jókarban tartott úton haladunk. Jobbra, az erdei ösvény sziklagörgetegein fél óra alatt felérünk Bálványosvár romjaihoz.

A várhegy körül szép alakzatú s azzal magasságban versenyző hegycsúcsok emelkednek ki. Tőlünk nyugatra félelmetes feketeségében a Búdös-hegy, mely magában rejt a később ismertetésre kerülő Búdös-barlangot, alattunk a Torja pataka, a mellette kigyózó megyei úttal, velünk szemben

a déli oldalon Csiszárfürdő, felette a Piritóköve és a testes Barnamezeje. Ha a Torja patakát követjük, Torja tűnik fel, tovább keletre Kézdivásárhely egyik negyede, a Feketeúgy szép terével. A Háromszéki havasok láncolata alatta elszórtan a következő falvakat látjuk: Lemhény, Hilib, Haraj, Gelence, Páva, Kovászna, Csomakörös, Papoc és Zágon.

A vár történelmével kapcsolatos események egész sorozatának felsorolása hosszadalmas lenne, ezért csak nagyvonalakban adok ízelítőt a multból. Egy dicső mult nagyszerű emlékeit őrzi e várrom, melyet nyugatról a Várpatak, Keletről a Suvadáspatak és délről az ezeket befogadó Torja, illetve Bálványospatak határol. Régi rege szerint e várat egy óriás, más szerint egy tündérr király építette, viszont a népmesék és regék egész sokasága még ma is él a nép ajkán. Legtöbb várnál meg kell elégednünk a rege útján nyert sejtelmekkel, azonban itt feljegyzések vannak, melyek egy dák vagy gót erődre engednek következtetni, a tizedik századra visszamenőleg. Újólaj a hatalmas Apor építtette át a várat és ezek lennének a mai maradványai is. Apor 1402-ben Zsigmond király erősítette meg birtokában, melyet még akkor építtetett, mikor Szent István a pogány hitef üldözö seregeivel Apor elődjét, Gyulát legyözve, a vele szövetséges Apor ezen rengetegbe helyezte, hol bátorsággal áldozhatott bálványainak. IV. Béla alatt a mongolok ellen sikeresen ellenállt e vár és a környék székelyeinek mentsvára volt. Ha hitelt adunk azon történelmi feljegyzésnek, hogy bajor Ottót itt tartotta fogságban Apor, László erdélyi fejedelem, úgy elhíhetö az is, hogy a sok trónkövetelő által veszélyeztetett magyar koronának örhelyéül szolgált e vár. A 17-ik századig a vár az Aporoké volt, míg késöbben Apor Miklós özvegyére maradt, Lázár Borbárára, ki a vár még elhordható köveit Torjára vitette és ott kényelmes házat, mondhatni kastélyt építtetett belölk.

A magyar történelemben e fontos vár maradványaitól kövekkel teleszórt ösvényen ereszkedünk lefelé, lépteink nyomán többször meginduló hegyoldalon, hogy e természeti szépségekben gazdag vidék újabb és nevezetes helyére, a Búdösbarlanghoz menjünk. Gépkocsinkkal a megyei úton Bükszád irányában megyünk felfelé, meredek kigyózással, mígnem szemünk elé tűnik a többemeletes gyönyörü tudószanatórium, mely a hozzátartozó és közelében fekvö régi Bálványosfürödi épületekkel egész modernné varázsolja e környéket. A szanatórium hátamegett két borvízforrás is van és ettöl kissé keletre kezdödik a Búdösbarlanghoz vezetö kigyözö sétány. Ha azonban a barlang áldozatainak sírhantjait is meg akarjuk látogatni, nem az erdei úton, hanem a szanatórium nyugati sarkától felfelé vezetö meredek ösvényen megyünk. Elhagyott sírhantok, sírkövek található, régi székely felírásokkal, versekkel, melyek a barlangban elhaltak emlékeit örzik. Alig félórai kapaszkodás után előttünk tátong a barlang terméskövekkel kirakott bejárata. Egy időben a barlang el volt zárva életveszélyessége miatt. Egyéb-ként ez a barlang szolgáltatta a szikvíz gyártásához nélkülözhetetlen szén-savat az alatta lévö gyárba. Kívülröl nem látszik oly veszélyesnek, azonban ha belépünk a barlang előcsarnokába, kötlóstojság szag csapja meg orrunkat és 5—10 percnyi tartózkodás után melegedni kezd a lábszárunk. Lehajolni életveszélyes. Gyujtsunk egy szál gyufát és lassan eresszük a talaj felé. Észlelhetjük, hogy milyen magasságban kezdödik az életveszélyes réteg, melynek rövid beszippantása után az ember észrevétlenül áthajókázik a túlvilágra. A környéken, de különösen a Bálványosvár irányában a hegy ol-

dalában több ehhez hasonló kén-szénsavgázos kitörést találhatunk. Mindennütt lerakódás jelzi a kén jelenlétét. Alig 50—60 lépésre a barlang bejáratától találjuk a timsós barlangot is.

Elhagyjuk e természeti érdekességekben bő területet és a barlang bejáratától nyugatra vezető ösvényen kis emelkedéssel a Büdöshegy peremére érünk. Lomberdőben vagyunk és az EKE által legújabban elkészített országos kék jelzésen haladunk a Lázárfalvi erdő déli tetején tovább.

Beke Lajos.

Az „Uz Bence” menedékház bokrétaünnepélye.

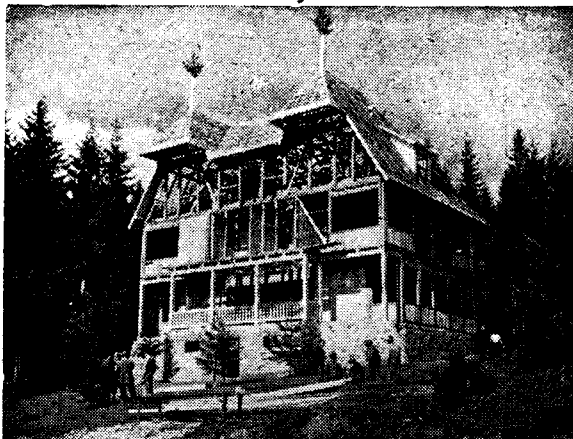
Október hó 5-én, vasárnap rendezte egy évi szorgalmas munka után az EKE csíkszéki osztálya Hargita-fürdőn most épülő „Uz Bence” menedékház bokrétaünnepélyét.

Vasárnap már a kora reggeli órákban Csíkszereda főutcáján mindenfelől érkező turistaruhás emberek tűnnek fel. A „Harcsa” vendéglő előtt három hatalmas Mávaut kocsí várja az EKE csíkszéki osztályának tagjait és vendégeit. Az autók pillanatok alatt zsúfolásig megtelnek. Az EKE köpontját négy kiküldött képviseli dr. Borbáth Samu alelnök vezetésével. Az udvarhelyiek nyolctagú csoportját dr. Voszka István ügyészségi elnök kíséri. A háromszéki osztály képviselőjében dr. László Ferenc ügyvezető-elnök és Gábor Ernő, az OMIH sepsiszentgyörgyi kirendeltségének vezetője jelentek meg. A csíkszéki osztály természetesen teljes számban jelen van.

Egymás után indulnak el az autók a Tolvajos-tető felé. A völgyből sűrű köd emelkedik, semmit sem látni a környékből, de a Tolvajos-tetőn már ragyogó napsütés fogadja a társaságot. A Tolvajos-tetőről Hargita-fürdőre vezető úton szorgalmas munka folyik: készül az új, autóbusz-forgalomra is alkalmas út. A gyönyörű fenyveserdő és a hangulatosan csörgedező patak mentén menedékes úton szinte észrevétlenül jutunk fel az 1350 méter magas Hargita-fürdőre. Az út utolsó kanyarulatánál feltűnik az „Uz Bence” menedékház félig kész épülete. A fenyőgalyakkal és zászlókkal feldíszített épület előtt büszke örömmel fogadja az érkező vendégeket a csíkszéki osztály lelkes elnöke, dr. Karsay Sándor törvényszéki elnök, valamint az osztály teljes vezetősége. Ők már szombaton kimentek a házhoz, hogy az ünnepséget előkészítsék. Bemegyünk a házba és itt már az elnök magyarázó szava hallatszik: a földszinten irodahelyiség, az irodavezető lakása, konyha, kamra és egy nagy társalgó terem lesz. Az emeleti szobákat a lakószobák foglalják el. Az emeleten lenyűgöző látvány fogad. A köd teljesen felszállt s a tiszta időben olyan csodálatos kilátásban volt részünk a Déli Kárpátokra, hogy percekig nem tudunk helyünkről elmozdulni. Mikor lejövünk az emeletről, újra és újra megcsodáljuk a ház székely stílusban faragott gyönyörű oszlopsorait, mely méltóan illeszkedik bele a ház festői környezetébe. Őszinte elismeréssel köszöni meg mindenki Szilárd József építészmérnöknek, a ház tervezőjének ezen szép munkáját.

Az ünnepély fél kettőkor veszi kezdetét. Az ünnepélyen megjelent dr. László Géza miniszteri osztályfőnök, dr. Gál László miniszteri osztálytanácsos, az OMIH vezetője és a kíséretükben levő hivatalos személyek,

továbbá Székely Géza, az OMIH csíkszeredai kirendeltségének vezetője, aki nagy megértéssel és pártfogólag segítette az EKE csíki osztályát a menedékház építésénél. Dr. Karsay Sándor elnök a földszinti erkélyről üdvözlö a megjelenteket. Ismerteti a menedékház gondolatának megszületését és a menedékház rendeltetését. Meleg szavakkal emlékezik meg Vámszer Géza tanárról, az EKE csíkszéki osztályának volt elnökéről, aki segítőtársaival együtt sokat töprengett, tervezgetett és fá-

Az „Uz Bence” menedékház (Táborosi felv.)
1941. október 5-én.

radságot nem kimélő munkával dolgozott a menedékház gondolatának megvalósításáért. Köszönetet mond András Béla pénztárosnak és az „Uz Bence” ház gondnokának, aki a mai nagy anyaghiány közepette is nagy nehézségek árán szerezte be a menedékház építéséhez szükséges anyagokat és gondoskodott azoknak a helyszínre való szállításáról is. A legnagyobb elismerés hangján mond köszönetet Frank Miklós építésmérnöknek, aki az építést mindvégig vezette és hetenként megtette a fáradságos utat azért, hogy személyesen irányíthassa a munkálatokat és végezze az ellenőrzést. Köszönetet mond a magyar királyi Kereskedelmi és Közlekedésügyi Minisztériumnak és az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatalnak a megértő támogatásért, akik belátták a menedékház építésének feltétlen szükségességét és hathatós anyagi támogatásban részesítették az osztályt. Végül kéri a megjelenteket, hogy az eddigi áldozatkész munkával szolgálják a magyar turistaság érdekeit továbbra is.

A nagy lelkesedéssel fogadott elnöki beszéd után András Béla pénztáros tájékoztatja a megjelenteket a csíkszéki osztály eddigi munkájáról, majd az Erdélyi Kárpát Egyesület központjának nevében dr. Borbáth Samu alelnök fejezi ki elismerését és a központ köszönetét a csíkszéki osztály lendületes és értékes munkájáért és ígéretet tesz arra, hogy a központ a legteljesebb támogatásban részesíti az osztályt.

Az ünnepség résztvevői azzal az érzéssel távoznak el, hogy az EKE hargitafürdői menedékháza méltán megérdemelte, hogy a székelység jelképes hősnéne, „Uz Bence”-nek a nevét viselje. Ez a ház minden magyar turista háza lesz, ép ezért minden magyar természetszerető embernek kötelessége, hogy adományával segítse a menedékház befejezését.

(B-i E-t.)

A mezőcsávási fatorony

Marosvásárhelytől északnyugati irányban fekszik Csávás község. Az 1567-ből származó feljegyzésekben „Chyawas“ néven szerepel 9 kapuval. Bethlen Gábor idejében lakossága tiszta székely s csak a későbbi telepítésekkel válik a község vegyesajkúvá. A lakosság száma 1868-ban 958 volt s ennek több, mint fele magyar, 1907-ben a község lakosainak száma már 1164-re emelkedett.

A Csávás felé vezető úton, amint Szabad községet elhagyjuk, látható lesz a falú felé emelkedő hegy peremére épített harangláb, faépítészetünk egyik legrégebbi és legbecesebb emléke. A felfelé hegyesedő süvegen négy fiók-torony ékeskedik. A süveg alatti nyitott tornácon vannak elhelyezve a harangok és az 1830-ban készült toronyóra. A négyszögletű törzs lefelé kiszélesedik. A szemközti oldal zsindelepköpenyegé, kijejjebb, nyúlik és a hosszú ülőpad fedelétől szolgál.

Jobbra a kiskapun, kerek kúp alakú zsindelepfedél. A kapufélfákon faragott dísz, a két oldalon egy-egy szembe néző krokodillal. A szemöldökfán „1838“ évszám és MCRE betűk láthatók. A táblázat egyik támasztófáján a következő bevésített szöveg olvasható: „1570-be hallottam hogy 100 esztendősen embörtől hollottam hogy készült ez h e.“ Ezen felirásból teljes bizonyossággal nem lehet megállapítani építésének idejét, de bizonyos az, hogy a fatorony a magyar nyelvterület legrégebbi faépítészeti emléke.

Régebb a fatornyot és a mögötte lévő templomot egészen körülkerítette a fedett ülőpad s ünnepnapokon a hívek igen kedvelt találkozó helye volt. A padon ülve Marosvásárhely jól látható és szép kilátás nyílik a völgyön futó 11 km. hosszúságú út szalagjára, melynek majdnem egyenes vonala a hegy alatt derékszögben hajlik el Mezőfele felé.

A csávási ácsokról régi krónikáink mint jóhírű ácsokról emlékeznek meg s munkájukat messze vidéken is megbecsülték. Még a múlt században is híres orsó, fonókerék, szövőszék stb. készítőik voltak. Nem pusztán véletlen tehát, hogy népi faépítészetünk eme legrégebbi emléke éppen itt, a hajdani híres ácsok falujában maradt fenn. A fatorony melletti temetőben lévő fejfák, vagy amint itt nevezik „sírfák“ is a régi faragók ügyeskezű emlékét őrzik, de már ezekről hiányzik a kis fekete sírfa lobogó. Az újabbak már városi hatás alatt készültek, hiányzik a sajátos és egyéni forma, a rossz és elferdült népi ízlés példányai.

Eggy Jenő.

HIREK

Az Egyesület vetítettképes előadássorozata október 25-én kezdődik. Az első előadást László Dezső országgyűlési képviselő tartja »Hogyan utazott és járta a természetet Széchenyi István« címen. Az előadást a róm. kat. Mikes Kelemen főgimnázium Farkas-utca 2. szám, II. emeleti dísztermében rendezzük. Felkérjük az egyesület tagjait, hogy az előadásokat látogassák és a nagyközönség körében minél nagyobb propagandát fejtsenek ki. Minden érdeklődőt szívesen látunk. Az előadások további programját a napilapokban és következő számunkban közöljük.

1940. évi közgyűlésünket a gyűléstiltalom miatt eddig nem tudtuk megtartani. A közgyűlést előreláthatólag nov. hó folyamán tartjuk meg és annak időpontját a napilapokban tesszük közzé.

Csikszéki osztályunk közli: Az Uz Bence menedékházban a szobalapítvány évi 10 napra 2 ágyas szobában 1.200 pengő, egy ágyas szobában szintén évi 10 napra 1.000 pengő. Ágyalapítvány 7 személyes közös hálóteremben évi 10 napra 200 pengő. Ágyalapítvány még leköthető az EKE csikszéki osztályánál.

Nagybányai osztályunk még ebben az évben felépíti a Rozsályon új menedékházát.

A Magyar Sí Szövetség nagyszabású menedékház építési terve. Amint értesülünk, a Magyar Sí Szövetség egy Volócnál kezdődő és a Gyilkos-tónál végződő menedékház övet óhajt létrehozni. Ennek az övnek az első három házat a Borsa körüli havasokban, amely ma kétségkívül Magyarország legszebb síterepe, akarják felépíteni. A há-

zak építése a kora tavasszal már megkezdődik. Az egyik Borsa községtől keletre 10 kilométernyire lenne a Gura Funtunenak nevezett helyen 1000 méter magasan, a másik a Fekete-patak (Negreasca) völgyében, a Puzdra 2191 méter magas csúcsa alatt, míg a harmadik a Galac (2057) és a Gargaleu (2130) méter magas csúcsok katlanjában 1450 méter magasban. Ebben a háromszögben akarja a Magyar Sí Szövetség megteremtteni a magyar Garmischt. A terület határozottan a legkedvezőbb és 1200–1400 méter magasságkülönbséggel bíró lesiklásokat is megenged. A többi házak helyei az ideai tél tapasztalatai alapján lesznek kijelölve. Ezeket közölte Déván István, a Magyar Sí Szövetség országos szakfelügyelője egyesületünkkel. Mi erdélyi sízők örömmel várjuk ezeknek a házaknak a felépítését és bizonyosak vagyunk abban, hogy a terv osztatlan örömet kelt nemcsak a sízők, hanem a nyári természetjárók körében is. A magyar Garmisch felépítéséhez sok szerencsét kívánunk a Sí Szövetségnek.

Az EKE révi menedékházánál a Sebeskőrös áradása elvitte a Zichy-barlang megállónál lévő nagy hidat. Míg a hidat újra fel nem építik, addig Rév megállónál kell leszállni a személyvonatról és a piros jelzésen végigmenve, a mészégető nagyhídján kell a Kőrös talpartjára átmenni és onnan tovább a szép erdei úton érhető el a menedékház.

Háromszéki osztályunk a Szent Anna tó környékén a tavasszal hozzá kezd menedékházának a felépítéséhez. Ezen menedékház felépítése nagyban megkönnyíti majd a nyaraló turisták helyzetét.

A **Budapesti Közlöny** folyó évi szeptember 6-iki számában jelent meg a M. Kir. Honvédelmi Minisztériumnak a 22.371—1938. sz. rendelete a katonai vonatkozású fényképfelvételek engedélyezésének szabályozásáról.

Útjelzés. Központunk négy tagja: dr. Borbáth Samu, Miklós Lajos, Turós K. Ernő és Inczeffi Lajos, dési osztagunk tevékeny elnökének, Knizsek Károlynak vezetésével a Ciblesen végeztek útjelzést. Kirándulásuk alatt piros színnel lejelezték Gereblye községtől az utat egészen az Arcser nyeregig. Zöld színnel pedig a menedékházról kiindulva és a Tündérkert alatt

elhaladva egészen a Cibles patak forrásáig. Az útjelzés befejezése ebben a hónapban történik meg.

Megemlítjük, hogy a Központ részéről dr. Kiss Béla és Táborosi László a Gyilkostó környékén végeznek jelenleg útjelzéseket. Erre a következő számunkban térünk ki bővebben.

Zilahi „Meszes“ osztagunk is megkezdte útjelzéseit a Meszes hegységben. Az osztag útjelzéseit Bikfalvi József titkár irányítja a Központ előírása szerint.

Ezuton is felkérjük osztagainkat, hogy híreiket minden hó 5-ig küldjék be a Központnak, hogy a lapban leközlhessük.

IRODALOM

„Természet“ szeptemberi számában Bohus Gábor dr. a legveszedelmesebb gombát, a Gyilkos galócát írja le és tesz összehasonlítást a hozzá hasonló és vele könnyen összetéveszthető erdőszéli csiperkével. — Dr. Szalay László: „Nyári reggel a Balatonon“ címen egy reggeli halászzal kapcsolatos megfigyeléseit tárja az olvasó elé. — Eugen Eisenmann folytatja „Fekete emberek, fehér hegyek“ c. közleményét. — Regős József: Örökéletani kísérleteket ír le. Maderspach Viktor pedig „A havason élő fogoly“ c. cikkében egy igen élvezetes rettyezati vadászatot örökít meg. Rövid közlemények, állatkerti hírek teszik változatossá a lapot.

„A földgömb“ szeptemberi számában Sujtó Béla a Horthycsúcsról, Kéz Andor dr. Ukrajnáról, dr. Márton Béla Islandról ír nagyon szép felvételekkel díszített cikket. Irodalom és ismertetések rovat egészítik ki a füzetet. — Az októberi számban Timaffy László „Szilajpásztorkodás a szigetközben“ című cikkében elénk tárja, hogy miképpen szól bele a víz és miképpen irányítja a fejlődését az embernek. A szilajpásztorok élete egyedülálló érdekesség országunkban. — Dr. Bandat Horst „A Fülöp-szigetek“, Tonelli Sándor Veronáról, Szövérdy Lajos a Berlin-Bagdad vasútvonalról írnak. Irodalom és Ismertetések és hírek mindenfelől rovat egészítik ki a füzetet.

Pipere, háztartási és fényképészeti
cikkekben a legdúsabb raktár az

Emke Drogériában
Kolozsvár, Mátyás kir.-tér.

„SZÉKELYFÖLD“

1 : 200.000 méretű térképe

kapható a központ és az osztályok irodáiban.

Ára 2.50 pengő.

Ugyanott Egyesületünk jelvényei is kaphatók.

Az EKE csíkszéki osztályának bélyege. Ennek jövedelméből épül az „Uz Bence“ menedékháza Hargitán. A bélyeg 1 és 5 pengős kiadásban jelent meg. Minden bélyeg megvásárlásával egy téglát adunk az épülő menedékházhoz. A bélyeg megrendelhető az EKE titkárságánál Kolozsvár, Mátyás-utca 3. szám alatt.

KELETI ÚJSÁG

Friss,

szinvonalas,

megbízható!

POMPÁS SZÖVEGKÖZTI KÉPEK

SPORT-felszerelési, ruházati

cikkek legnagyobb választékban

CSEGEZY ANTAL

sport-szaküzletében

Kolozsvár, Unió-utca 24. szám.

Jöjjön el
könyv-
nézőbe!

Kolozsvár,
Mátyás király-tér

8

TELEFON:
15-98.

MINERVA KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS

Füzetek	A „Mefhosz” könyvkiadóvállalat
Térképek	Studium R. T.
Tankönyvek	Stádium Sajtóvállalat
Írószerek	Turul Könyvkiadó
Rajzszerek	Kir. Magyar Egyetemi Nyomda
Divatlapok	Magyar Természettudományi Társulat
Folyóiratok	Magyar Természettudományi Közlöny
Szakkönyvek	Magyar Tudományos Akadémia
Kották	összes könyvei kaphatók.

Minden, ami
új,
szép, jó
és
olcsó!!

Természetjáró testvérek!

Turista-, sí-, sport-, valamint bárminő
férfi ruhákat jól és olcsón készít és
EKE tagoknak 10% engedményt ad

Petkes úriszabósága

Kolozsvár, Mátyás király-tér 22.

BALÁZS ERNŐ

tagtársunk

modernül felszerelt FÉNYKÉPÉSZETI SZAK-
ÜZLETÉBEN minden cikk állandóan kapható.
Legujabban

elektromos cikkek és rádió-osztállyal

bővítette ki üzletét

Kolozsvár, Unió-utca 12. ~ Telefonszám: 36-63

Minerva Nyomdai Műintézet Rt. Kolozsvár. 11548 Felelős vezető: Lengyel Albert igazgató.